

Закон за регионалното развитие

Източник: Обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.

Член 1

С този закон се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, държавното подпомагане, наблюдението, контрола и оценката на регионалното развитие.

Член 2

Целите на закона са:

1. създаване на условия за балансирано и устойчиво развитие на районите в Република България;
2. създаване на предпоставки за намаляване на междурегионални и вътрешнорегионални различия в икономическото развитие на страната;
3. осигуряване на условия за растеж на заетостта и доходите на населението;
4. развитие на трансгранично сътрудничество.

Член 3

Регионалното развитие е процес на формиране и осъществяване на политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на административно-териториалните единици, обединени в райони за планиране на територията на Република България.

Член 4

Регионалната политика е система от нормативно регламентирани документи и инструменти, насочени към реализиране на целите на регионалното развитие в административно-териториалните единици.

Член 5

Провеждането на държавната политика в областта на регионалното развитие се основава на следните принципи:

1. единен подход за планиране и програмиране;
2. концентрация на ресурсите за постигане на целите на регионалното развитие;
3. партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
4. допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници;
5. междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на

Закон за регионалното развитие

планирането и програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
б. съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално и регионално равнище.

Член 6

- (1) На територията на Република България се обособяват райони за планиране.
- (2) Районите за планиране се формират на основата на областите в зависимост от географското им разположение, икономическото им развитие, броя на населението им и перспективите им за развитие.
- (3) Районите за планиране са с наименование и териториален обхват, както следва:
 1. Северозападен район за планиране, обхващащ областите Видин, Враца и Монтана;
 2. Северен централен район за планиране, обхващащ областите Русе, Велико Търново, Габрово, Плевен и Ловеч;
 3. Североизточен район за планиране, обхващащ областите Варна, Търговище, Шумен, Разград, Силистра и Добрич;
 4. Югоизточен район за планиране, обхващащ областите Бургас, Сливен и Ямбол;
 5. Южен централен район за планиране, обхващащ областите Пловдив, Кърджали, Хасково, Пазарджик, Смолян и Стара Загора;
 6. Югозападен район за планиране, обхващащ областите София, Софийска, Кюстендил, Благоевград и Перник.
- (4) Центровете на районите за планиране се определят от Министерския съвет.

Член 7

- (1) В границите на районите за планиране се обособяват райони за целенасочено въздействие.
- (2) Районите за целенасочено въздействие са териториална основа за провеждането на държавната политика за регионално развитие чрез система от мерки, насочени към постигане на устойчив ръст на социално-икономическото развитие и преодоляване на вътрешнорегионалните различия.
- (3) Районите за целенасочено въздействие обхващат териториите на една или повече съседни общини.
- (4) Районите за целенасочено въздействие са:
 1. район за икономически растеж;
 2. район в индустриален упадък;
 3. изостанал граничен район;
 4. изостанал селски район;
 5. изостанал планински район;
 6. Столична община.

Закон за регионалното развитие

(5) Показателите за обособяване на видовете райони за целенасочено въздействие по ал. 4, т. 1 - 5 се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството, като се отчитат равнището и динамиката на икономическото развитие, структурата на икономиката, заетостта и безработицата, степента на изграденост на транспортната, техническата и социалната инфраструктура, демографската и селищната структура, географското положение и наличния потенциал за постигане на целите за развитие на съответния вид район.

(6) Териториалният обхват на видовете райони за целенасочено въздействие по ал. 4, т. 1 - 5 се определят в регионалните планове за развитие в съответствие с критериите и показателите по ал. 5.

(7) Територията на една община може да бъде включена към повече от един вид район за целенасочено въздействие по ал. 4, т. 2, 3, 4 и 5 в случаите, когато отговаря едновременно на критериите и показателите за тях.

Член 8

Стратегическото планиране за постигане целите на регионалното развитие се осъществява чрез:

1. Национална стратегия за регионално развитие;
2. Областни стратегии за развитие.

Член 9

(1) Националната стратегия за регионално развитие определя дългосрочните цели и приоритети на регионалната политика на Република България.

(2) Националната стратегия за регионално развитие съдържа:

1. сравнителен социално-икономически анализ на районите за планиране;
2. основните и специфичните цели и приоритетите за развитие, които трябва да бъдат постигнати за определен период;
3. необходимите действия на компетентните органи за постигане целите на стратегията;
4. необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на стратегията.

(3) Националната стратегия за регионално развитие отчита предвижданията на Националния план за развитие.

(4) Националната стратегия за регионално развитие се приема от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството и се обнародва в "Държавен вестник".

Член 10

(1) Областната стратегия за развитие определя целите и приоритетите за развитие на областта, както и мерките за постигането им.

(2) Областната стратегия за развитие се разработва в съответствие с Националната стратегия за регионално развитие.

(3) Областната стратегия за развитие съдържа:

1. анализ на икономическото и социалното състояние на областта;
2. специфичните дългосрочни цели и приоритети за развитие на областта и районите за целенасочено въздействие;
3. организация и координация на дейността за постигане на целите;
4. необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията;
5. схема за устройство.

Закон за регионалното развитие

(4) Областната стратегия за развитие се приема от областния съвет за развитие.

Член 11

(1) За районите за планиране се разработват регионални планове за развитие.

(2) Регионалните планове за развитие се разработват в съответствие с предвижданията на Националната стратегия за регионално развитие, както и с приоритетите и специфичните цели, съдържащи се в областните стратегии за развитие, за съответния програмен период.

(3) Регионалните планове за развитие съдържат:

1. анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на съответния район за планиране;
2. целите, приоритетите и мерките за развитие;
3. районите за целенасочено въздействие;
4. размера на необходимото ресурсно осигуряване, в т.ч. по видове помощи, както и разпределението им по районите за целенасочено въздействие;
5. предварителна оценка на плана за очакваните резултати;
6. индикативна финансова таблица - по източници на финансиране, мерки и приоритети, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
7. реда и начина за провеждането на консултациите за изпълнение на плана с партньорите на регионално равнище.

Член 12

Регионалните планове за развитие се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на финансите.

Член 13

Ежегодното планиране на средствата за реализация на дейности в районите за целенасочено въздействие се осъществява по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството, съгласувано с регионалните съвети за развитие и с министъра на финансите в рамките на бюджетната процедура, като средствата се осигуряват със закона за държавния бюджет за съответната година.

Член 14

(1) Общинският план за развитие определя целите и приоритетите за развитието на общината, както и финансовите ресурси за неговата реализация.

(2) Общинският план за развитие се разработва в съответствие с предвижданията на областната стратегия за развитие.

(3) Общинският план за развитие съдържа:

1. анализ на икономическото и социалното развитие на общината;
2. приоритетите и специфичните цели и мерки за развитие на общината;
3. описание на съвместни дейности и проекти, които допринасят за постигане целите на развитието на съседни общини;
4. индикативна финансова таблица, обобщаваща възможните ресурси за реализация на дейностите и проектите, в това число и по т. 3;
5. реда и начина за осигуряване на информация и публичност на плана.

(4) Общинският план за развитие се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Член 15

(1) Програмирането и ресурсното осигуряване на регионалното развитие се извършва в рамките на Националната оперативна програма за регионално развитие.

(2) Националната оперативна програма за регионално развитие се разработва съгласно прогнозни годишни лимити, определени по мерки, одобрени от Министерския съвет по предложение на министъра на финансите.

Член 16

(1) Националната оперативна програма за регионално развитие съдържа:

1. синтезиран анализ на проблемите в районите за планиране;
2. основни средносрочни програмни цели и приоритети за икономическото и социалното сближаване в развитието на районите за планиране;
3. описание на мерките за изпълнение на приоритетите, включително информация за проверка на съответствието им със схемите за отпускане на държавни помощи и за извършване на наблюдение и оценка;
4. система от показатели за измерване на очакваното въздействие от реализирането на програмата;
5. индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението;
6. обобщен индикативен финансов план с общия размер на средствата, необходими за изпълнението ѝ по мерки и източници на финансиране;
7. условията и реда за управление и изпълнение на програмата.

(2) Към Националната оперативна програма за регионално развитие се изготвя програмно допълнение, което включва:

1. мерките за изпълнение на приоритетите ѝ;
2. предварителна оценка на мерките по т. 1;

3. определяне на индикатори за наблюдение и оценка за изпълнението на мерките по т. 1;
4. финансов план за всяка мярка, разписан по видове финансови източници;
5. дейностите, свързани с осигуряването на публичност и прозрачност на програмата;
6. описание на информационната система за компютризиран обмен на необходимите данни за управление, наблюдение и оценка.

Член 17

Националната оперативна програма за регионално развитие се разработва в съответствие с предвижданията на Националния план за развитие и се приема от Министерския съвет.

Член 18

(1) При програмирането на регионалното развитие се отчитат инициативите на общините за устойчиво местно и регионално развитие.

(2) Общинският съвет приема програма за реализация на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

(3) С програмата по ал. 2 се конкретизират мерките за развитие, проектите за тяхното изпълнение и съответните финансови ресурси, звената за изпълнение на проектите и дейностите за информация и публичност, контрола и оценката на изпълнението на програмата.

Член 19

Министерският съвет приема наредба за условията и реда, включително сроковете, за изготвяне, съгласуване, приемане, финансиране, актуализиране и изпълнение на стратегиите и плановете по чл. 8 и 11 и на програмата по чл. 15 по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството и на министъра на финансите.

Член 20

Министърът на регионалното развитие и благоустройството:

1. Организира изработването на Националната стратегия за регионално развитие;
2. Организира изработването на регионалните планове за развитие на районите за планиране;
3. Организира, координира и съгласува основните приоритети и мерки на Националната оперативна програма за регионално развитие и на програмното допълнение към нея;
4. Ръководи и организира изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие, както и актуализацията на програмното допълнение;
5. Организира и координира системата за събиране на информация за изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие;
6. Организира изготвянето на годишни доклади и заключителен доклад за изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие;
7. Организира извършването на междинна оценка за изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие;
8. Дава методически указания на органите, участващи в разработването и прилагането на документите по чл. 8 и 11;
9. Участва в провеждането на преговори със структурите на Европейския съюз в рамките на своите компетенции;
10. Участва в междуправителствени комисии за трансгранично сътрудничество;
11. Съдейства за хармонизирането на българското законодателство в областта на регионалното развитие с нормите на европейското право.

Член 21

(1) В районите за планиране се създават регионални съвети за развитие.

(2) Регионалният съвет за развитие е орган за провеждане на държавната политика за регионално развитие на ниво район за планиране.

(3) Председател на регионалния съвет за развитие е областен управител от областите, включени в обхвата на съответния район за планиране, и се определя от съвета на ротационен принцип. Срокът на ротация е една година.

(4) Членове на регионалния съвет за развитие са представители на: Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на финансите, Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и горите, Министерството на икономиката, Министерството на труда и социалната политика и Министерството на транспорта и съобщенията, определени от съответния министър; областните управители на областите, включени в съответния район за планиране, както и по един представител на общините от всяка област, включена в съответния район за планиране.

Закон за регионалното развитие

(5) Представителите на общините по ал. 4 се определят от съответния областен съвет за развитие.

(6) Председателят на регионалния съвет за развитие кани на заседанията на съвета да присъстват с право на съвещателен глас физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към регионалното развитие.

(7) Средствата, необходими за дейността на регионалните съвети за развитие, се предвиждат по бюджетите на областните администрации в центровете на районите за планиране, които осигуряват и условията за дейността им.

Член 22

(1) Регионалните съвети за развитие:

1. Обсъждат и съгласуват проектите на областните стратегии за развитие за съответния район за планиране;
2. Обсъждат и одобряват проекта на регионалния план за развитие на съответния район за планиране при спазване на принципа за партньорство;
3. Обсъждат и съгласуват мерките, които следва да се включат в Националната оперативна програма за регионално развитие;
4. Приемат предварителната оценка за проектите, предложени в изпълнение на мерките, включени в Националната оперативна програма за регионално развитие;
5. Дават становище по годишните доклади и по заключителния доклад;
6. Осъществяват взаимодействие с областните съвети за развитие и с централните органи на изпълнителната власт;
7. Изпълняват и други функции, възложени с акт на Министерския съвет или на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(2) Организацията и дейността на регионалния съвет за развитие се уреждат с правилник, издаден от министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Член 23

(1) В структурата на областните администрации в центровете на районите за планиране се създават дирекции за техническо съдействие, координация и управление на регионални програми и планове.

(2) Изискванията за заемане на длъжностите в дирекциите по ал. 1 се определят в правилника по чл. 24, ал. 2.

Член 24

(1) Дирекциите по чл. 23 изпълняват следните функции:

1. Подпомагат дейността и изпълняват функциите на секретариат на регионалния съвет за

развитие;

2. Организируют разработването и съгласуването на регионалните планове за развитие и ги представят за обсъждане в регионалните съвети за развитие;
3. Участват в обсъждането на основните мерки, програми, подпрограми, дейности и проекти при съставянето на Националната оперативна програма за регионално развитие;
4. Участват в извършването на предварителна оценка на предложените от крайните получатели проекти за изпълнението на мерките, включени в Националната оперативна програма за регионално развитие в частта за района за планиране;
5. Подпомагат методически крайните получатели на помощта при реализацията на одобрените проекти;
6. Оказват съдействие на кандидатите за получаване на помощи за спазване на изискванията, регламентирани в нормативните актове;
7. Осъществяват координация и взаимодействие с централните структури на изпълнителната власт за изпълнение на планираните мерки;
8. Подпомагат събирането на информация за анализ и оценка на изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие за територията на съответния район за планиране;
9. Участват в изготвянето на междинните и годишните доклади относно напредъка на изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие;
10. Изготвят периодични справки за процеса на планиране и изпълнение на Националната оперативна програма за регионално развитие за територията на района за планиране;
11. Изпълняват и други функции, определени в устройствения им правилник.

(2) Устройството и дейността на дирекциите по ал. 1 се уреждат с правилник, издаден от министъра на регионалното развитие и благоустройството след съгласуване с министъра на финансите, министъра на икономиката, министъра на труда и социалната политика, министъра на земеделието и горите, министъра на околната среда и водите, министъра на транспорта и съобщенията и министъра на държавната администрация.

Член 25

Областният управител:

1. Организира разработването на областната стратегия за развитие;
 2. Внася проекта на областната стратегия за развитие за обсъждане и съгласуване в регионалния съвет за развитие и за приемане в областния съвет за развитие;
 3. Подпомага общините на територията на областта при разработването на общинските планове за развитие;
 4. Оказва съдействие при разработването, изпълнението, контрола и оценката на съответния регионален план за развитие;
 5. Координира подготовката на проекти в съответствие с областната стратегия за развитие и с предвижданията на регионалния план за развитие;
 6. Осигурява публичност и прозрачност на планирането и програмирането на регионалното развитие на територията на областта;
 7. Сключва споразумения за сътрудничество със съседни области за осъществяване на съвместни
-

дейности по изпълнение на мерките за регионално развитие.

Член 26

(1) В областите се създават областни съвети за развитие.

(2) Председател на областния съвет за развитие е областният управител, а негови членове са кметовете на общините в областта, по един представител на общинския съвет на всяка община, делегиран представител на регионалните сдружения на общините на територията на областта, делегиран представител на областните структури на национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите.

(3) Областният съвет за развитие:

1. Обсъжда и приема областната стратегия за развитие;
2. Оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани с областната стратегия за развитие;
3. Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество с други съседни области за осъществяване на съвместни дейности по регионалното развитие;
4. Обсъжда и съгласува действията по осигуряване на публичност и прозрачност на планирането и програмирането на регионалното развитие на територията на областта по предложение на областния управител.

(4) Организацията и дейността на областните съвети за развитие се определя с правилник, издаден от министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Член 27

Кметът на общината:

1. Организира изработването на общинския план за развитие и на програмата за реализацията му и ги внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;
2. Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие;
3. Представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
4. Осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Член 28

Общинският съвет:

1. Обсъжда и приема общинския план за развитие и програмата за реализацията му;

2. Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

Член 29

Източници за финансиране на регионалното развитие са:

1. Държавният бюджет;
2. Бюджетите на общините;
3. Средства на физически и юридически лица;
4. Международни финансови институции;
5. Други източници, определени със закон.

Член 30

Средствата по член 29 се разходват за:

1. Финансиране на мерките, включени в Националната оперативна програма за регионално развитие;
2. Финансиране на предложените за подпомагане дейности на физическите и юридическите лица в изпълнение на приоритетите по районите за целенасочено въздействие;
3. Съфинансиране на проекти, финансирани със средства от фондовете на Европейския съюз съгласно подписаните споразумения.

Член 31

Регионалното развитие в районите за планиране и в районите за целенасочено въздействие може да бъде подпомагано в съответствие със Закона за държавните помощи, както и чрез:

1. Безвъзмездно предоставяне на финансови помощи за:
 - а) Изпълнение на мерките, включени в Националната оперативна програма за регионално развитие;
 - б) Покриване на част от разходите за придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи в районите за целенасочено въздействие;
 2. Данъчни облекчения, определени със закон;
 3. Недвижими имоти – частна държавна собственост и незавършени обекти на строителството, по реда на Закона за държавната собственост;
 4. Недвижими имоти – частна общинска собственост и незавършени обекти на строителството, по реда на Закона за общинската собственост;
 5. Други форми на държавно подпомагане, определени със закон.
-

Член 32

Управлението, както и наблюдението, оценката и контролът за ефективното изпълнение и информационното осигуряване на програмите и плановете за регионално развитие се извършват при условия и по ред, определени с наредби на Министерския съвет по предложение на министъра на финансите и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Член 33

(1) За разработването на регионалните планове за развитие, както и на Националната оперативна програма за регионално развитие и програмното допълнение към нея се извършва предварителна оценка на приоритетите и мерките, предложени за включване в тях.

(2) Предварителната оценка включва:

1. Оценка на въздействието им върху социалната и икономическата ситуация;
2. Оценка на въздействието им върху околната среда по реда на Закона за опазване на околната среда.

(3) Оценката на мерките, предложени към програмното допълнение, включва количествена оценка на прилагането им по отношение на съответните приоритети и критериите за подбор на проектите в рамките на Националната оперативна програма за регионално развитие.

Член 34

(1) За изпълнението на Националната оперативна програма за регионално развитие се извършва междинна оценка.

(2) Междинната оценка включва:

1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. Оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. Оценка на използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение.

Член 35

(1) След изтичането на периода на действие на Националната оперативна програма за регионално развитие се извършва последваща оценка.

(2) Последващата оценка включва:

1. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
2. Оценка на общото въздействие;

3. Анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на програмата;
4. Оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
5. Изводи и препоръки относно прилагането на политиката за регионално развитие.

Член 36

Оценките се извършват чрез възлагане при условията и по реда на Закона за обществените поръчки, както следва:

1. На предварителната и на междинната оценка – от министъра на регионалното развитие и благоустройството;
2. На последващата оценка – от министъра на финансите.

Член 37

За разработване на общинския план за развитие, както и за изпълнението на програмата за неговата реализация, кметът на общината възлага извършването на оценки по смисъла на чл. 33, 34 и 35.

Член 38

(1) Стратегиите, плановете и програмите, както и документите, свързани с действията на съответните органи по тяхното изработване, одобряване, приемане, изпълнение, контрол и оценка, са официална обществена информация.

(2) Органите, извършващи действия в рамките на предоставените им от този закон и нормативните актове по прилагането му компетенции, са длъжни да информират своевременно и по подходящ начин обществеността за характера и същността на тези действия, за необходимостта и потенциалните ползи от извършването им, за последиците от тях, както и за постигнатите резултати.

Index

Chapter 1 : Глава I - Общи положения.....	р. 1
Chapter 2 : Глава II - Райони за планиране и за целенасочено въ..	р. 3
Chapter 3 : Глава III - Стратегическо планиране на регионалното .	р. 5
Chapter 4 : Глава IV - Планиране и програмиране на регионалнот.	р. 7
Chapter 5 : Глава V - Управление на регионалното развитие	р. 10
Chapter 6 : Глава VI - Финансиране и държавно подпомагане на ..	р. 15
Chapter 7 : Глава VII - Управление. оценка и контрол по изпълне .	р. 16
Съдържание	р. 18